

Familieverhalen Boek over de eeuwenoude Osdorperweg

De huizen waren klein, de armoede was groot

De woonomstandigheden aan de landelijke Osdorperweg waren belabberd, blijkt uit familieverhalen van (oud)bewoners aan de acht eeuwen oude verbindingsweg van Sloten naar Halfweg. Kees Schelling heeft ze opgetekend.

Peter de Brock
AMSTERDAM

"De oude garde is er bijna niet meer en er zijn veel vreemden komen wonen," aldus de in 1946 op Osdorperweg 1 geboren Ruud van Boom. Nieuwkomers, enkele uitzonderingen daargelaten, die volgens hem niets met het dorp Sloten hebben en overal pietluttig over doen: "Bewaar hier en vergunning daar."

In 1974 trouwde hij met Mariën Olie, de dochter van de dorpsapotheker. Enkele jaren later wisten ze Ruud zijn geboortehuis aan te kopen en van sloop te redden. Hoewel de gemeente het adres officieel veranderde in Sloterweg 1238, blijft het voor Ruud van Boom voor altijd de Osdorperweg 1.

Thuis aan de Osdorperweg 1 was het armoede, vader Hendrik stookte alles wat los en vast zat op in de kachel. De oude schouw bleek bij de verbouwing één grote plak teer. "Mijn longen zullen wel pikzwart zijn vanbinnen," grapt Ruud in het nu verschenen boek *De Osdorperweg toen*, met 21 familieverhalen van (oud)bewoners.

De acht eeuwen oude en zes kilometer lange Osdorperweg bestaat uit drie delen. Het eerste

→ Woonwagenkamp De Rolleman aan de Osdorperweg 705 in 1935.

→ De Osdorperweg in oktober 1917, hier bij nummer 557. De omstandigheden waren belabberd, de armoede groot. FOTO'S STADSARCHIEF AMSTERDAM

stuk vanaf de oude dorpskern van Sloten is grotendeels intact gebleven. Het landelijke karakter van het middelste deel van de weg, vanaf de P. Hans Frankfurthersingel tot de Ookmeeweg, is op de voormalige Mr. J. Terpstraschool na verloren gegaan, en ook tussen de Ookmeeweg en Halfweg hebben veel boerderijen en tuinderswoningen de laatste jaren plaatsgemaakt voor nieuwbouw.

Verzilde maatschappij

"De Osdorperweg is niet moeders mooiste," aldus samensteller Kees Schelling, die tot zijn elfde aan de weg woonde. Hoewel het leven aan de Osdorperweg ooit eenvoudiger en overzichtelijker was, is het geen boek vol heimwee naar vroeger. De woonomstandigheden waren belabberd, de armoede groot. Zo sliep de in 1937 aan de Osdorperweg 485 geboren tuinderszoon Ton Breure met zijn zes broers en zussen op de zolderruimte naast de slaapkamer van zijn ouders. Het naoorlogse leven was sober benadrukt hij. "In de oorlog was het armoede, daarna ook." Of zoals een van de andere geïnterviewden zegt: "We verdienden een drol, maar we leefden ervan."

De familie Barlag woonde opeengepakt in een houten noodwoning aan de Osdorperweg 803, die bij elke nieuwe gezinsuitbreiding door vader Leo stiekem werd uitgebreid. Bij voorkeur op feestdagen, als ambtenaren van bouw- en woningtoezicht vrij waren.

De ouders van Paul Kroes verhuisden in 1946 naar de Osdorperweg 260, waar zijn vader bedrijfsleider werd op boerderij Vrederust van boer Stalenhoef uit Eernes. Na een conflict werd het gezin met zes kleine kinderen op straat gezet. Een door de Communistische Partij Nederland (CPN) aangeboden woning aan de Zuiderakerweg weigerden ze als goede katholieke familie. Het was immers de tijd van de verzuijing. De tuinders aan de Osdorperweg waren overwegend katholiek, de boeren protestants. Oud Osdorp telde slechts één bakker en één kruidenier, in Sloten zaten twee slagers: Kool voor de katholieken en Koning voor de protestanten.

Dodelijk ongeluk

Uiteindelijk kreeg het gezin een huis aan de Osdorperweg 517 toegewezen. Veel te klein, maar alles beter dan driehoog in een flat. Het huis

Boekhandel Meck & Holt

Het boek *De Osdorperweg toen* vertelt het verhaal van een weg die er weliswaar nog steeds is, maar tegelijkertijd verdwenen is en vooral in herinneringen voortleeft. Net als de in september 2025 gesloten boekwinkel van Eddie Mekkelholt aan de Tussen Meer in Osdorp. Een opvolger voor de laatste boekhandel in Osdorp werd helaas niet gevonden. Om de herinneringen aan Meck & Holt levend te houden, is dit boek verschenen als tiende en laatste deel in de door deze boekhandel uitgegeven serie *NieuwWestSideStories*. "Als dankbetuiging aan de klanten en vrijwilligers van de winkel," aldus auteur Kees Schelling. "Maar misschien is dat wat vergezocht. Het is vooral een mooi gebaar."

stond ook in een gevaarlijke bocht. "Mijn broer Joost is een keer lelijk door een auto geraakt," vertelt Paul Kroes. "Zo nu en dan reed er in Oud Osdorp, met al die huizen vlak langs de weg, ook wel eens iemand met zijn auto een woning binnen."

Woonwagenkamp en autosloperijen

Het wegdek was belabberd, amper verlicht en het verkeer had haast. "Spelen aan de weg was voor ons verboden," herinnert de aan de Osdorperweg 846 geboren Berna Fouw zich. "Maar als je naar school of de kerst moest, dan moest je er wel overheen." Op maandagochtend 21 december 1953 werd haar 7-jarige zusje Willy gegrepen door een motor en tientallen meters meegesleurd. Berna ging gewoon naar school, werd uit de klas gehaald en hoorde op schoot van de kapelaan dat haar zusje 'naar de hemel' was.

De autosloperijen aan de Osdorperweg bij de T-splitsing met de weg naar de Eendrachtspolder herinneren aan het hier in 1974 ontmantelde woonwagenkamp. Jan de Regt-Achterberg kwam in 1953 met haar ouders op het kamp wonen. De meeste bewoners waren katholiek, de kinderen kregen les op een speciale school bij het kamp.

Het onderwijs was volgens haar niet best, de boeken waren verouderd en de samenstelling van de twee klassen veranderde voortdurend, omdat er nog veel reizigers op het kamp waren. "Die trokken rond langs de plaatsen waar ze werk konden vinden. Hier kwamen ze dan in de winter om in de suikerfabriek in Halfweg te werken." Na het plaatsen van politiepост met slagboom was het gedaan met het reizen.

Scholierenstaking

Op 28 en 29 oktober 1963 hielden de bewoners hun kinderen thuis, uit protest tegen de onveilige verkeerssituatie. Uiteindelijk toog verkeerswethouder en latere premier Joop den Uyl naar de stadsrand om de situatie met eigen ogen te aanschouwen. De schoolstaking had succes: er werden verkeersmaatregelen getroffen en een voetpad aangelegd. Maar zestig jaar na dato is dat voetpad verwaarloosd, verzakt en op sommige plaatsen zelfs verdwenen. En is het verkeer drukker en hebben de automobilisten grotere haast dan ooit.

Kees Schelling, *De Osdorperweg toen*, Mekkelholt Boeken, 287 blz. €24,95. Te bestellen via keesschelling.nl

‘Met al die huizen vlak langs de weg reed er ook wel eens iemand met zijn auto een woning binnen’